

'Pas op
wat je
zegt.
Ik schrijf
alles op'

Laureaat Koen Peeters blikt
meer dan ooit vooruit

De derde Confituur Boekhandelsprijs gaat naar 'De mensengenezer' van Koen Peeters. Die is sinds kort voltijds schrijver en imaginair inwoner van Oostende. 'De avonturen die ik daar beleef werken als een soort tijds-capsule. Ze zorgen ervoor dat ik kunstenaars als Claus of Permeke bijna kan aanraken – heel spannend.'

'Je komt wat tegen, hoor, met dat aparte ras der Confituurboekhandelaars. Zelfs een gevangenisbezoek hoort erbij', glimlacht Koen Peeters als we hem spreken bij hem thuis in Leuven. 'Het ging zo: Maartje Swillen van Boekarest nodigde me onlangs uit om met haar leesclub naar de gevangenis te gaan. Daar stelden enkele gedefinieerden me pertinente vragen over schuld en verantwoordelijkheid, thema's die ik aansnijd in *De mensengenezer*.'

Zijn roman ligt niet op de livingtafel waaraan we zitten, maar is ontegenzeggelijk aanwezig. In de pancartes van de ECI-jury- én publieksprijs die tegen de kast leunen bijvoorbeeld, en in het enthousiasme waarmee Peeters vertelt. De erkenning lijkt hem meer dan ooit te hebben aangevuurd. 'Ook met de Confituur Boekhandelsprijs ben ik blij omdat hij komt van sympathieke, intelligente lezers. *De mensengenezer* is geen rechttoe rechtaan boek, het heeft zelfs iets onbestemds, en toch spreekt het blijkbaar mensen op hun ziel aan. Na mijn lezingen komen ze me dikwijls vertellen hoe dit boek voor hen relevante geschiedenissen aanraakt: de Eerste Wereldoorlog, hun nonkel pater of, breder, de taak die je hebt tegenover je ouders.'

'Als lezer voer je een gesprek met de schrijver, die vanuit een veronderstelde wijsheid én in

alle openheid zulke gedachten en gevoeligheden aanscherpt. Soms wordt er daardoor terug over gepiekerd, maar op de een of andere manier geneest lezen ons ook. Het verheugt de dingen, net zoals de muziek van Mozart dat kan. Hoor je ze als je triest bent, dan verdiept ze je verdriet. Maar als je vrolijk bent, doet ze je dansen. Dat is wat kunst kan.'

ZWERF-DEN

Terugblikkend op zijn rijkgeschakeerde parcours – hij debuteerde in 1988 en schreef sindsdien dertien romans – stelt Peeters vast dat zijn ironie is gemilderd en zijn ernst vergroot. 'Ik streef nu meer naar filosofische draagkracht en stel vragen naar hoe een mens leeft en waarin hij het verschil kan maken. De eerste keer dat dat sterk tot uiting kwam, was in *De bloemen* (uit 2009, red.), mijn Kempische familieroman.'

'Misschien is het doordat ik veel met paters heb gepraat dat ik soms denk dat ik het weer', grinnikt hij. 'Ik ben pas nog bij een oude, lieve pastoor geweest en nam dat gesprek daarna helemaal door met Renaat Devisch, mijn oude antropologieprofessor en inspiratiebron voor *De mensengenezer*. De komende maanden en jaren wil ik het met hem hebben over geesten en

WINNAAR CONFITUUR BOEKHANDELSPRIJS

6 VEEL MEER DAN VROEGER GA IK DE DEUR UIT EN DOE ERVARINGEN OP 9

krachten, over de fascinerende bewegingen tussen mensen zoals elkaar groeten, herdenken, vergeven, opvoeden, liefhebben.'

Het lijkt genoeg werk voor een heel leven, maar Peeters houdt het er zelfs niet bij. Hij plant een tweede project met beeldend kunstenaar Dirk Soete – het eerste resulteerde in een boekje over Stijn Streuvels – en een Gesamtkunstwerk met mede-Kempenaren. 'Een van hen, Fik Van Gestel, vertelde me over zwerfdennen, vreemde bomen die af en toe losjes opduiken tussen hun strak aangeplante collega's. Dat is toch prachtig? Daar begint het volgens Orhan Pamuk bij: een beeld dat je treft. In Oostende beleefde ik zo een paar epifanieën die uitkristalliseerden en me in gang trokken.'

HET WREDE SPEL

De naam is gevallen: Oostende. 'Finis Terrae. Stad van zelfportretterschilders – Ensor, Spilliaert, Herr Seele. Geboorteplek van mijn vrouw. Sinds twee jaar gaan Koen Broucke, de schilder, en ik er elke maand twee dagen naartoe om met mensen te praten. Dat moet in juli uitmonden in een tentoonstelling in Mu.ZEE en volgend jaar in een roman over een schilder en een schrijver op zoek naar zichzelf in Oostende.'

'Vroeger ging ik alleen op pad, nu gebruik ik anderen om me te voeden. Sinds ik begin dit jaar voltijds schrijver werd, heb ik ook wekelijks werkgesprekken op café. Daarbij heb ik geen gêne meer, ik schrijf alles op. Pas dus maar op wat je zegt.' Hij bladert door al die grondstof: aantekeningen, foto's en krantenknipsels. 'Zoals Sebald, mijn grote voorbeeld, het zei: "Ich brauche das Material." Veel meer dan vroeger ga ik de deur uit en doe ervaringen op.'

Hij schetst de ene na de andere. Nu eens relateert hij ze – 'Koen Broucke en ik zijn net kleine jongetjes, ik weet het' – dan weer zet hij ze kracht bij – 'het was bijna een sacraal moment'. Dat laatste slaat op een lichtjes magische avond aan het graf van de tragische architect Gaston Eysselinck, maar het had evengoed kunnen gaan over een ochtend in het Park-hotel.

'Dat is decennialang uitgebaat door Gaston Duribreux, een ten onrechte vergeten auteur. Zijn laatste, *Het wrede spel*, is een rijp en aangrijpend boek. Duribreux schreef als geen ander over de zee. Voor hem was ze een volwaardig personage. Diepgelovig als hij was, associeerde hij ze vaak met God, die voor hem, net als de zee, een vaste waarde was en tegelijk iets potentieel noodlottigs had.'

'Ik ben niet katholiek en 56 jaar na Duribreux geboren en toch kon ik de afstand tussen ons overbruggen. Zijn lieve, oude zonen Yanty en Paul gaven me brieven en lieten me in hun vaders slaapkamer plaatsnemen aan het zelfgetimmerde tafeltje voor het raam waar hij op winteravonden schreef. Als in een re-enactment legde Yanty een roze deken om mijn bovenlijf en zette me zijn vaders hoed op.'

De tijd daalde in en deed de dingen verkleuren. Ik maakte contact met vervlogen jaren en met een man, ik kon hem bijna aanraken.'

BRASSERIE MELODY

Peeters naderde Hugo Claus en Constant Permeke even dicht. 'Nadat we naar zijn werk waren gaan kijken en ons hadden laten rondleiden in zijn huis fotografeerden Koen en ik onszelf zoals Permeke dat had gedaan met een vriend van hem, liggend op kussens in het gras. Ondertussen vroegen we ons af waarom hij vanaf zijn vijftigste, na jarenlang potige visservrouwen te hebben geschilderd, ineens met elegante, naakte modellen ging werken. Zo, al vertellend en vragend, stimuleren Koen en ik elkaar uitgebreid. We beleven samen intense avonturen, maar kunnen daarna ook goed ontladen.'

Met twee durven ze meer – daar gaat het misschien nog het meest om. 'Er is minder schroom. Alleen was ik misschien niet door de open deur gestapt naast Brasserie Melody en helemaal tot boven in het appartementsgebouw geklommen dat ooit Hotel de Londres was. Daar stonden we dan, even hoog als Claus toen hij in dit hotel woonde en er *De Metsiers* schreef. We hadden hetzelfde uitzicht op zee – heel spannend vond ik dat. Ook toen was het of we onszelf in een tijdscapsule plaatsten.'

'Het heeft te maken met perspectivisme. Door de ogen van iemand anders kijken, met een mix van authenticiteit en verbeelding. Het zorgt voor een verrijking van het beeld en een herijking van wat er is gebeurd. Koen vertaalt het naar marines, geschilderde zeezichten die net als dat water een canvas vormen waarop je dingen van jezelf kunt projecteren.'

Hij wijst naar de zalmroze anjers die staan te bloeien op tafel. 'Vroeger waren die ouderwets, maar nu poppen ze weer op en krijgen ze zuurstof. Het is wat ik als romanschrijver wil doen, liefst in een zo zintuiglijk mogelijke taal. In het beste geval is de lezer zo meegesleept dat hij op het einde denkt: "Waw, nooit gedacht dat ik hier zou terechtkomen." Daarom is schrijven, en bij uitbreiding lezen, voor mij geen vrijblijvend, onschuldig tijdverdrif. Het is een soortement sterrenstof.'

Interview: Katrien Steyaert

